

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 23

Засновано у 2003 році

Рівне – 2024

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Вип. 23 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2024. 157 с.

Головний редактор:

Виткалов С.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрії, культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Чміль Г.П. – доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, директор Інституту культурології Національної академії мистецтв України (голова редколегії)

Афоніна О.С. – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв;

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрії, культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)

Єфіменко А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор, Український Вільний університет (Мюнхен, Німеччина)

Кравченко Л.М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри культурології Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка

Курдина Ю.М. – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії, музеєзнавства і культурної спадщини, Національний університет «Львівська політехніка»

Петрова І.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля, Київський національний університет культури і мистецтв

Петренко О.Б. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційної діяльності і міжнародного співробітництва РДГУ

Потапчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І.Я. Франка

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології, Маріупольський державний університет (Київ)

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор, професор кафедри музейного менеджменту, Київський національний університет культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, Cosmos (США) та Research Gate, Research Bible (Німеччина); CEEOL; Cite factor; European Reference Index for the Humanities (ERIH), Збірник поданий також на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкуються за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 12 від 5 грудня 2024 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

10. 30 років реставрує ікони: історія художника з Рівненщини Миколи Бендюка. Режим доступу URL: <https://suspilne.media/rivne/660366-30-rokiv-restavruie-ikoni-istoria-hudoznika-z-rivnensini-mikoli-benduka/>

References

1. Avhusiuk O. Symvoliko-alehorychna palitra tvoriv ikonopysnoho mystetstva zbirky khudozhnyka-restavatora M. M. Bendiuka. Ostroh, 2020.
2. Bendiuk Mykola Mykolaiovych – Ostrog Castle. Rezhym dostupu URL: <https://ostrohcastle.com.ua/bendyuk-mykola-mykolajovych/> (data zvernennia: 12.09.2024).
3. Volynska ikona: doslidzhennia ta restavratsiia. Vyp. 21. Materialy KhKhI mizhnar. nauk. konf., m. Lutsk, 2014 r. Uporiad. T. Yelisieieva, Ye. Kovalchuk. Lutsk, 2014. 352 s., il. URL: <https://www.istvolyn.info/post/817>
4. Mykola Bendiuk | Fond restavroriv Ukrainy. Rezhym dostupu URL: <https://culture-rivne.com.ua/artists/mykola-bendyuk-fond-restavroriv-ukrayiny/> (data zvernennia: 24.11.2024).
5. Ukrainyskyi restavror vidkryv taiemnytsiu khresta, yakyi «ozhyvav» na Bohoiavlennia. Rezhym dostupu URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3173474-ukrainskij-restavror-vidkryv-taemnicu-hresta-akij-ozivav-na-bogoavlenna.html> (data zvernennia: 12.09.2024).
6. Kharvat O. M., Bendiuk M. M. Kulturna spadshchyna Rivnenskoho kraiu. Kharvat, 2010. 242 s.
7. Tserkvu v litopysnomu Dorohobuzhi otsyfruvaty y hotuiut do restavratsii. Rezhym dostupu URL: https://risu.ua/cerkvu-v-litopysnomu-dorohobuzhi-ocifruvati-j-gotyut-do-restavratsii_n148622 (data zvernennia: 23.11.2024).
8. Shist unikalnykh ikon povernuly do Rivnenskoho kraieznavchoho muzeiu pislia restavratsii. Rezhym dostupu URL: <https://rivne.rayon.in.ua/news/761962-shist-unikalnykh-ikon-povernuli-do-rivnenskogo-kraieznavchoho-muzeyu-pislya-restavratsii> (data zvernennia: 12.09.2024).
9. 30 rokiv restavruie ikony: istoriia khudozhnyka z Rivnenshchyny Mykoly Bendiuka. Rezhym dostupu URL: <https://df.news/2024/01/14/30-rokiv-restavruie-ikony-istoriia-khudozhnyka-z-rivnenshchyny-mykoly-bendiuka/>
10. 30 rokiv restavruie ikony: istoriia khudozhnyka z Rivnenshchyny Mykoly Bendiuka. Rezhym dostupu suspilne.media/rivne/660366-30-rokiv-restavruie-ikoni-istoria-hudoznika-z-rivnensini-mikoli-benduka

UDC 477.51.11

MYKOLA BENDIUK – ARTIST-RESTORER AND HIS CONTRIBUTION TO THE RESTORATION ACTIVITIES OF THE RIVNE REGION

Kraylyuk Lyubov – Candidate of Art History, Associate Professor of the Department of Fine and Decorative and Applied Arts, Rivne State Humanitarian University, Rivne
Savanchuk Olena – a graduate student pursuing a Master's degree in the field of 023 Fine Arts, Decorative Arts, and Restoration at Rivne State University of the Humanities, Rivne, Ukraine.

The article examines the restoration activities of Mykola Bendiuk, a prominent artist and restorer from the Rivne region. The study explores his contributions to preserving the region's cultural heritage, analyzes his working methods, and evaluates the outcomes of his restoration projects. Special attention is given to the restoration of sacred art, which represents an essential part of Rivne's cultural identity.

Key words: Mykola Bendiuk, artist-restorer, cultural heritage, restoration, Rivne region, sacred art, preservation of monuments.

Надійшла до редакції 23.11.2024 року.

УДК [788.8:780.614.13]:37

ПЕРЕКЛАДЕННЯ ТВОРІВ ДЛЯ БАНДУРИ : РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

Наталія Соколовська – здобувачка освітнього ступеня «Магістр» кафедри народних інструментів, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0002-5912-9891>

Лариса Горіна – старший викладач кафедри народних інструментів, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0009-0005-8299-9026>
gorina_larisa@ukr.net

Висвітлено теоретичні та практичні аспекти перекладення музичних творів для бандури, що є важливою частиною сучасного бандурного мистецтва. Розглянуто тенденції перекладення творів різних жанрів і стилів, акцентуючи увагу на збереженні автентичності оригіналу та адаптації його до можливостей бандури. Виявлено специфіку репертуарної політики, що сприяє розширенню концертного та педагогічного репертуару для інструмента.

Досліджено педагогічні завдання перекладення творів для мистецьких навчальних закладів, зокрема формування технічних і художніх навичок учнів. Проведено аналіз перекладення творів українських композиторів М. Лисенка, М. Людкевича, А. Вахнянина, М. Дремлюги, І. Карабиця з метою визначення їхнього внеску у розвиток бандурного виконавства. Розглянуто методологічні засади перекладення, зокрема вплив

жанрових, стильових і технічних особливостей оригінальних творів на процес адаптації для бандури. На основі аналізу літератури та практичного досвіду запропоновано рекомендації для композиторів і виконавців, що сприятимуть подальшому розвитку бандури як академічного інструмента.

Ключові слова: бандура, перекладення творів, українська музика, педагогічний репертуар, інструментальне мистецтво, адаптація.

Постановка проблеми. У сучасному музичному мистецтві важливе місце посідає дослідження адаптації музичних творів до різних інструментів, зокрема, бандури. Цей унікальний український інструмент має свої специфічні технічні та виконавські особливості, що відкривають нові можливості для інтерпретації класичних та сучасних творів. Водночас переклад творів для бандури потребує ретельного дослідження, враховуючи оригінальну драматургію твору, технічні можливості інструмента та естетичний задум.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвідки, присвячені розвитку бандурного виконавства, акцентують увагу на методах аранжування творів для цього інструмента. Зокрема, В. Герасименко здійснив вагомий внесок у розвиток бандурного виконавства, створивши численні транскрипції класичних творів, серед яких адаптації скрипкових концертів А. Вівальді. О. Герасименко перекладала та аранжувала твори М. Вербицького, М. Лисенка, В. Івасюка, а також латиноамериканських іспанських композиторів, формуючи багатий репертуар для бандури [3]. М. Сточанська уклала збірники ансамблевих партитур із репертуару тріо «Дивоструни», які стали важливими у виконавській практиці.

Метою статті є аналіз специфіки перекладу музичних творів для бандури, визначення ключових принципів адаптації композицій та розкриття їхнього художнього потенціалу крізь призму технічних та естетичних можливостей інструмента.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перекладення в музичному виконавському мистецтві передбачає переосмислення оригінального твору та викладання його на іншому інструменті або для іншого складу виконавців. У такому випадку змінюються фактура твору та мелодично-гармонічна основа, але ритм та форма залишаються незмінними. Головна мета перекладення полягає у тому, щоб перекладений твір був виразним та зручним для виконання на обраному інструменті чи в певному інструментальному складі.

Для порівняння: перекладення творів для бандури розпочалося лише у 30-х роках ХХ ст. Одними із перших, хто здійснював переклад для бандури, були відомі бандуристи Г. Хоткевич, М. Старицький, О. Сластїон. Маючи відповідну музичну освіту, вони були спроможні адаптовувати популярні свого часу твори для тогочасної бандури.

Перекладення творів для бандури українськими композиторами є важливим джерелом збагачення бандурного репертуару. У практиці бандурного виконавства найбільш поширеними є твори українських композиторів М. Лисенка, С. Людкевича, А. Вахнянина, М. Дремлюги, І. Карабиця та ін.

За призначенням усі перекладення поділяємо на твори педагогічного та концертного репертуару. Педагогічний репертуар – це твори, що використовуються в навчальному процесі від початкових етапів підготовки до найвищих ступенів навчання бандуриста. Це твори, що мають за мету певні технічні навички бандуриста, розширення його художніх смаків. Сюди можна віднести етюди, фортепіанні твори малих форм, деякі сонати та поліфонічні твори композиторів-класиків. Концертний репертуар – п'єси, які у викладі для бандури не втратили свою художню цінність, а часом навіть набули нового забарвлення, які можна з успіхом виконувати на концертній естраді. Не втрачаючи свою самобутність, у нових тембрових барвах звучать твори Й.С. Баха. Д. Букстехуде, п'єси французьких клавесиністів, концерти А. Вівальді, сонати Д. Бортнянського.

Із часом перекладення для бандури суттєво розвинулося та стало відмінним від перекладень для інших інструментів. Композитори та виконавці, працюючи над аранжуваннями, враховували специфіку бандури, її унікальні темброві можливості та спосіб звукоутворення. Результатом цих зусиль стало створення різноманітних творів, спеціально написаних для бандури, які підкреслюють її неповторну виразність. Такий розвиток жанру перекладення для бандури дозволив цьому інструменту посісти власну нішу у світі музики та отримати визнання як самостійного інструмента.

Дослідження бандуристів підтверджують зростаючий інтерес до творчого перекладення для бандури. У останні десятиліття цей процес не лише активно використовується в практиці, але й досліджується науково. Цей напрям дозволяє розширювати репертуар бандури та збагачувати музичну культуру, сприяючи її подальшому розвитку.

Перекладачу музичного твору важливо зберегти його художній зміст і виразову сутність, коли він виконується іншим складом виконавців. Це допомагає зберегти авторський задум і передати емоції, які музикант мав на увазі. Правильно підготовлене нове виконання може привернути увагу і

стимулювати розвиток молодого музиканта, який отримує нові інтерпретації твору та може внести свої власні творчі рішення.

Волинська дослідниця жанру перекладу та його різновидів у сучасному бандурному мистецтві І. Дмитрук зазначила, що «сценічна апробація є одним із критеріїв оцінки професійності бандурного перекладу, тому вибір відповідного його різновиду, що максимально відповідає художньому задуму оригіналу, також є запорукою концертно-виконавської й педагогічної популярності» [9; 3].

Т. Яницький в своїй дисертації «Теоретичні засади художнього перекладення музичних творів для бандури» зазначає: «...перекладення музичного твору пов'язане з сутністю інтерпретаторського інтонування» [11; 442-443]. Пропонований ним поділ завдання перекладення на два етапи має сенс. Перший етап – це переосмислення технічних засобів для втілення художнього образу – дозволяє зосередитися на аспектах творчості та виразності. Другий етап – пристосування фактури і тембрів оригінального твору до технічних можливостей інструменту, ансамблю чи оркестру – допомагає забезпечити адаптацію музики до виконавців та контексту виконання. Цей підхід допомагає досягти балансу між творчістю та вірністю оригіналу під час перекладення музичних творів [10; 32].

Вивчення творів світової класики та культурного надбання інших народів було б неможливим без перекладів багатойвікової музичної спадщини. Завдяки цьому виду роботи маємо різнобічний репертуар відносно молодого інструменту бандура.

Перекладення для бандури зразків світової музичної класики розпочалося, як відомо, ще у 30-ті роки ХХ ст. Обираючи твір класичної музики для перекладення, насамперед, слід переконатися у доцільності його здійснення. Спочатку потрібно оволодіти навичками уяви його нового звучання: як інструментального, так і вокального у поєднанні з бандурою. Потрібно враховувати й тональну, фактурну відповідність музичного тексту оригіналу до технічних, акустичних, звуковизових можливостей інструмента.

Перекладення для бандури творів українських композиторів є важливим джерелом збагачення бандурного репертуару. У практиці бандурного виконавства найбільш поширеними є твори українських композиторів Д. Бортнянського, М. Лисенка, С. Людкевича, В. Барвінського, О. Лизогуба та ін.

Глибоко національна музична спадщина М. Лисенка, його знання української народної пісні, щира зацікавленість кобзарством є беззаперечним стимулом до перекладення багатьох його фортепіанних творів для бандури.

Переклади для бандури створюють у більшості випадків самі виконавці-бандуристи та педагоги. Серед багатьох можемо виділити творчість Василя та Оксани Герасименків.

В. Герасименко, послідовник Г. Хоткевича, відіграв ключову роль у розвитку бандурного мистецтва та виконавства. Його значний внесок до цієї сфери включає численні транскрипції світової та української класичної музики, а також адаптації скрипкових концертів А. Вівальді для бандури, що значно розширило репертуар інструмента і сприяло формуванню професійної виконавської школи гри на бандурі. Його доробок частково виданий видавництвом «Музична Україна» у вигляді трьох збірок музичних творів для бандури, а понад 350 його рукописних творів активно використовуються як у навчальному процесі, так і для концертного виконання, формуючи основу репертуару для бандуристів [3].

Сучасні бандуристи підтверджують високий рівень інструментів, створених за конструкцією В. Герасименка. Завдяки його інноваціям класичні твори набувають нового звучання на бандурі. Серед них – цикл «Чотири пори року» А. Вівальді, «Добре темперований клавір» Й. С. Баха, музика Ж. Бізе до драми А. Доде «Арлезіанка», «Соната № 17» Д. Скарлатті, «Вальс» А. Дюрана, а також сучасні естрадні твори: «Nothing Else Matters» гурту Metallica, «Hallelujah» Л. Коена, «Dance Monkey» від Tones And I, «Намалюю тобі зорі» Т. Кароль та «Тримай» Х. Соловій.

Переклади Оксани Герасименко. Крім великого композиторського здобутку О. Герасименко здійснила переклади та аранжування творів світової класики та українських композиторів, серед яких 18 творів М. Вербицького у перекладі для бандури та аранжування для ансамблів бандуристів, твори М. Лисенка, пісні В. Івасюка в аранжуваннях для ансамблів бандуристок та голосу у супроводі камерного оркестру, пісні І. Кушплера та кілька десятків творів латиноамериканських та іспанських композиторів як інструментальних, так і для голосу у супроводі бандури. Вона є редактором багатьох творів українських та зарубіжних композиторів, зокрема 4-х концертів для бандури та симфонічного оркестру, сюїт для бандури з фортепіано та інших творів Ю. Олійника. Опублікувала понад 40 репертуарних збірників для бандуристів та музикантів інших спеціальностей [3].

Перекладення Мирослави Сточанської. Збірники ансамблевих партитур (перекладення, аранжування, обробка) творів із репертуару тріо бандуристок «Дивоструни» підготувала професор кафедри музичних інструментів інституту мистецтв ВНУ ім. Лесі Українки Мирослава Петрівна Сточанська. Це репертуарні

збірки «Земле, моя земле, я люблю тебе» (2019 р.), «Пахнуть роси тишею» (2011, 2021 pp.), «Лесі Українці» (2011 р.), «З Різдром Христовим віншуємо щиро» (2011 р.), «Напровесні» (2014 р.).

Оскільки музика постійно еволюціонує, бандурне мистецтво також адаптується до нових тенденцій. Сучасні композитори та перекладачі активно звертаються до творів сучасної музики для їх перекладу на бандуру. Яскравими прикладами таких адаптацій є роботи В. Самолюка, І. Гріня та Д. Губ'яка, які переклали чимало сучасних композицій, значно збагативши репертуар для бандури.

Важливу роль у розширенні технічних можливостей бандури відіграло застосування електроніки. У другій пол. XX століття модернізм отримав новий поштовх для експериментів завдяки технологіям. Бандура почала активно використовуватися в поєднанні з електронною обробкою звуку та підсилювачами. Вплив електронної музики, зокрема творів таких композиторів, як Карлґайнц Штокгаузен, знайшов відображення і в українській традиції. Експерименти з електронними ефектами на бандурі дозволили розширити її темброві можливості і зробили інструмент більш гнучким для сучасних музичних жанрів, таких як електроакустична музика та імпровізація. Електронні ефекти, такі як реверберація, дилей, фленжер та ін., стали новим етапом у розвитку техніки гри на бандурі. Сучасні композитори, такі як А. Загайкевич, активно використовують електроніку в поєднанні з бандурою, створюючи нові звукові ландшафти, що стимулюють музикантів до подальших пошуків нових виразних засобів.

Імпровізація стала ще одним важливим аспектом модернізму. Модернізм прагнув звільнити виконавця від жорстких рамок написаних партитур, надаючи йому можливість індивідуалізації виконавства. Це стало важливим для бандури, яка, як народний інструмент, завжди мала сильні імпровізаційні традиції. Модернізм привніс у цей процес нові риси, дозволивши виконавцям вільно інтерпретувати твори, що дало їм змогу створювати нові техніки гри. Багато сучасних бандуристів активно використовують імпровізаційні прийоми у своїй творчості, особливо під час виконання сучасної камерної та експериментальної музики. Це дозволило бандурі вийти за межі традиційного репертуару і стати частиною глобальної музичної культури.

Сучасне бандурне мистецтво стало ареною для експериментів та інновацій, що дозволяють розширити виразні можливості цього традиційного інструмента. Використання експериментальних технік гри на бандурі відкриває нові горизонти для виконавців, які прагнуть впроваджувати в свої твори елементи сучасної музики та розширювати рамки стандартного репертуару. Впродовж останніх десятиліть з'явилося багато новаторських підходів, що змінили уявлення про техніку гри на бандурі, включаючи впровадження нових засобів звуковидобування, інтеграцію електронних засобів та створення нових жанрових форм.

Що стосується жанрового розмаїття, то важливо відзначити, що бандура поступово виходить за межі традиційного фольклору та академічної музики. На нинішній день можна знайти чимало прикладів використання бандури в таких жанрах як джаз, рок, електронна музика, а також у контексті експериментальної музики. Завдяки експериментам із техніками гри, виконавці активно працюють над створенням нових жанрових форм, де бандура стає не просто інструментом народного або класичного звучання, але й рівноправним учасником сучасних музичних процесів. Це дозволяє розширювати аудиторію бандурного мистецтва, роблячи його привабливим не тільки для поціновувачів традиційної української культури, але й для шанувальників сучасної музики.

Експерименти з технікою гри на бандурі також стимулюють розвиток нових освітніх підходів до навчання гри на інструменті. У музичних академіях та музичних школах активно впроваджуються нові методи навчання, що дозволяють учням освоювати не лише традиційні техніки, але й новітні прийоми гри. Це сприяє підготовці нового покоління виконавців, готових до експериментів та створення нових музичних творів на основі сучасних технік звуковидобування. Окрім цього, важливу роль відіграють майстер-класи та фестивалі, де виконавці можуть обмінюватися досвідом та дізнаватися про нові тенденції в сучасному бандурному мистецтві.

Використання експериментальних технік гри на бандурі стало важливим етапом у розвитку цього інструмента, дозволяючи йому адаптуватися до вимог сучасної музики та залишатися актуальним у контексті світових музичних тенденцій. Інтеграція нових способів звуковидобування, електронних засобів обробки звуку, імпровізації та взаємодії з іншими жанрами зробила бандуру інструментом, який може конкурувати з іншими сучасними музичними засобами вираження. Бандура, яка колись вважалася символом української народної культури, тепер виходить на міжнародну арену як інструмент, що здатен поєднувати традицію з інновацією, відкриваючи нові можливості для музикантів та композиторів.

В останні десятиліття технологічний прогрес здійснив значний вплив на всі сфери музичного мистецтва, включаючи гру на бандурі. Цей традиційний український інструмент, що історично асоціювався з народною музикою, почав активно інтегрувати сучасні технології для розширення своїх звукових можливостей та ефектів. Сьогодні бандура вже не є виключно акустичним

інструментом; новітні технології дають можливість експериментувати з різними звуковими ефектами, що суттєво збагатили її репертуар та підвищило актуальність у сучасному музичному середовищі. Удосконалення звукових ефектів стало можливим завдяки використанню як електронних пристроїв для обробки звуку, так і інноваційних підходів до самого інструмента.

Одним із ключових аспектів, що сприяє вдосконаленню звукових ефектів бандури, є використання електроніки для обробки звуку. Сучасні бандуристи активно застосовують різні пристрої для підсилення та модифікації звуку інструмента. Цифрові процесори ефектів дозволяють створювати різноманітні звукові модифікації, такі як реверберація, фленжер, хорус, дисторшн, дилей та інші ефекти, які додають нових тембрових відтінків та текстуру виконання. Наприклад, використання ефекту реверберації створює враження більшого простору, що надає звучанню бандури об'ємності та відчуття глибини. Звук стає більш атмосферним, що є особливо актуальним для виступів у великих концертних залах або під час виконання сучасної академічної музики.

Не менш важливу роль в удосконаленні звукових ефектів бандури відіграють технології для синтезу звуку. Сьогодні композитори і виконавці активно використовують комп'ютерні програми для створення та модифікації звукових ефектів у режимі реального часу. Це дає змогу бандуристам інтегрувати свій інструмент у різноманітні мультимедійні перформанси, де звук поєднується з візуальними ефектами або відео. Наприклад, програми для обробки звуку (Ableton Live або Max/MSP) дозволяють бандуристам створювати інтерактивні музичні твори, де звук інструмента може змінюватися в залежності від рухів виконавця або інших параметрів, що контролюються комп'ютером. Такий підхід відкриває нові можливості для перформансів, де бандура стає частиною інтерактивного мистецтва.

Удосконалення звукових ефектів бандури також сприяє її популяризації на міжнародній музичній арені. Сучасні виконавці, використовуючи нові технології, демонструють бандуру на міжнародних музичних фестивалях, де інструмент звучить у зовсім новому світлі. Завдяки технологічним новаціям бандура стає більш універсальним інструментом, який можна адаптувати до різних музичних стилів та культурних контекстів. Це дозволяє виконавцям виводити бандурне мистецтво за межі традиційного фольклору та інтегрувати його у сучасну світову музичну культуру.

Інтернаціоналізація бандури у світовій музичній спільноті є процесом, що розпочався ще у першій пол. XX століття і триває до сьогодні, поступово змінюючи сприйняття цього інструмента в контексті світової музики. Як традиційний український інструмент, бандура тривалий час асоціювалася з народною музикою, героїчними піснями кобзарів та фольклорними традиціями, але протягом останніх десятиліть вона активно інтегрується в сучасні музичні напрями і стає невід'ємною частиною міжнародного музичного ландшафту. Інтернаціоналізація бандури не лише допомогла зберегти національну ідентичність України, а й зробила внесок у глобальну музичну культуру, розширюючи межі можливостей інструмента і його репертуару.

Процес інтернаціоналізації бандури значною мірою пов'язаний з розвитком української діаспори, яка з початку XX століття активно популяризувала національну культуру за кордоном. Після Першої та Другої світових воєн, хвилі української еміграції оселилися в країнах Північної Америки, Західної Європи та Австралії. Ці громади підтримували і зберігали українські культурні традиції, організовували музичні фестивалі, конкурси, концерти і навчальні курси, на яких бандура займала центральне місце. Наприклад, у Канаді та США бандура стала символом української культури, де виконавці на цьому інструменті змогли зберегти автентичність музики та передати її наступним поколінням. Василь Ємець та Григорій Китастий, відіграли ключову роль у тому, щоб бандура стала відомою за межами України. В. Ємець, емігрувавши до США, проводив концерти і викладав гру на бандурі, тим самим сприяючи поширенню інструмента за межами рідної землі. Г. Китастий, засновник капели бандуристів у США, продовжував цю справу, популяризуючи бандуру у світі та представляючи її як концертний інструмент, здатний виконувати не лише фольклорні твори, а й складні класичні та сучасні композиції.

Завдяки цим зусиллям, бандура почала з'являтися на світових музичних сценах. Це дало поштовх до подальшого розвитку інтернаціоналізації інструмента, коли його почали використовувати у різних музичних стилях. Важливу роль у цьому відіграло збільшення кількості перекладів світових музичних творів для бандури. Чимало українських виконавців і композиторів почали адаптувати твори західної класичної музики для бандури. Такі переклади стали важливим етапом у розширенні репертуару інструмента, доводячи, що бандура здатна виконувати не тільки народні пісні, але й складніші академічні твори. Наприклад, переклади творів Баха, Моцарта і Шопена для бандури показали її універсальність і здатність бути частиною світового музичного спадку.

Виконання бандуристами музики різних народів світу є унікальним явищем у сучасній музичній культурі, яке демонструє універсальність цього традиційного українського інструмента.

Бандура, яка зазвичай асоціюється з виконанням української народної та класичної музики, поступово виходить за межі національних кордонів, стаючи засобом для інтерпретації музики інших культур. Це явище не лише збагачує репертуар бандури, але й сприяє розвитку міжнародного музичного діалогу та взаємопроникненню різних музичних традицій.

Одним із перших важливих кроків у цьому напрямі стало виконання на бандурі творів європейської класичної музики. У ХХ столітті українські бандуристи почали активно перекладати твори великих західноєвропейських композиторів, серед яких Йоганн Себастьян Бах, Людвіг ван Бетховен, Вольфганг Амадей Моцарт, для бандури. Цей процес дозволив інструменту, який традиційно вважався народним, вписатися у контекст світової академічної музики. Переклади класичних творів демонстрували здатність бандури адаптуватися до складних музичних структур, зокрема поліфонії та контрапункту. Це стало важливим етапом у розвитку техніки гри на бандурі, оскільки виконання класичних творів вимагало від музикантів нових навичок та підходів. Бандура в такому контексті перестала бути лише фольклорним інструментом і почала сприйматися як важливий виконавський засіб у світовій музичній культурі.

Одночасно з класичною музикою бандуристи почали досліджувати музичні традиції інших народів світу. Виконання на бандурі музики інших культур відкрило нові можливості для розширення репертуару і сприяло міжкультурному діалогу. Одним із найцікавіших напрямів стало виконання на бандурі латиноамериканської музики. Виконавці почали адаптувати мелодії сальси, румби, танго та інших латиноамериканських жанрів для цього інструмента, що створило унікальне поєднання української музичної традиції з елементами південноамериканської ритміки та мелодики. Такі експерименти не лише показали універсальність бандури, але й дозволили створювати нові музичні твори, що поєднують різні культурні елементи.

Роль бандури у сучасних світових музичних фестивалях та конкурсах відіграє важливу роль у розвитку інтернаціоналізації цього українського інструмента. Завдяки активній участі бандуристів у таких заходах, бандура стає відомою не лише в межах України, але й на міжнародній сцені. Сучасні музичні фестивалі та конкурси, що об'єднують музикантів з усього світу, відкривають нові можливості для популяризації бандури та її інтеграції у світову музичну культуру. Цей процес має значний вплив на збереження і розвиток української музичної традиції, а також на взаємодію між різними культурами, що стає особливо актуальним у глобалізованому світі.

Світові музичні фестивалі стали важливою платформою для презентації бандури та її різноманітних музичних можливостей. Одним із найпомітніших фестивалів, де бандура знайшла своє місце, є міжнародні фольклорні фестивалі, що проводяться у багатьох країнах світу. Ці заходи спрямовані на збереження та популяризацію національних музичних традицій і представляють широкий спектр народних інструментів. Бандура, як унікальний український інструмент, стає яскравим представником української музичної культури на таких фестивалях, де вона вражає слухачів своєю виразністю, багатством тембру та мелодійними можливостями. Наприклад, на таких заходах, як «Фольклорні дні у Брно» (Чехія), «Световні звуки» (Словенія) чи «Фольклорний карнавал у Мексиці», бандура привертає увагу міжнародної аудиторії, завдяки чому вона стає впізнаваною на світовій арені.

Іншим важливим напрямом є участь бандуристів у класичних музичних фестивалях, де вона виступає в контексті академічної музики. Фестивалі класичної музики, серед яких «Віденський міжнародний фестиваль» (Австрія), «Зальцбургський музичний фестиваль» (Австрія) або «Фестиваль академічної музики в Люцерні» (Швейцарія), є важливими платформами для демонстрації технічних і художніх можливостей бандури. Завдяки активній участі українських бандуристів на цих заходах, інструмент набуває нового значення в контексті світової академічної музики. Наприклад, виконання класичних творів на бандурі, відкриває нові перспективи для інтерпретації західноєвропейської музики. Це дозволяє іноземним слухачам відкривати для себе нові можливості інструмента і розширювати уявлення про його функціональність.

Окрім фестивалів, бандура відіграє помітну роль у міжнародних музичних конкурсах, де українські виконавці мають можливість демонструвати свою майстерність та змагатися з музикантами з усього світу. Конкурси, серед яких Конкурс імені Чайковського (росія), Міжнародний конкурс виконавців (Італія) або Європейський музичний конкурс (Бельгія), надають можливість бандуристам показати високий рівень технічної майстерності і виконати твори різних жанрів – від класики до сучасної музики. Важливим аспектом таких конкурсів є те, що вони підкреслюють здатність бандури конкурувати з іншими інструментами, такими як фортепіано, скрипка або віолончель, на рівних умовах. Це свідчить про високий рівень розвитку інструмента і про його здатність бути частиною світової музичної спадщини.

Особливо слід відзначити роль бандури у фестивалях та конкурсах, присвячених етнічній та світовій музиці. Наприклад, на фестивалі «Світова музика» (Лондон) або конкурсі «Глобальні звуки»

(Нью-Йорк), бандура представляється як інструмент, здатний збагачувати світову музичну культуру своїм унікальним звучанням. У таких заходах бандура виступає в контексті виконання як української народної музики, так і творів світових композиторів, що відкриває нові можливості для її популяризації та інтернаціоналізації.

Крім того, бандура є частиною інтерактивних музичних проєктів, які презентуються на міжнародних фестивалях. Наприклад, проєкти, де бандура використовується у поєднанні з танцем, театром або іншими видами мистецтва, створюють нові форми взаємодії між музикою та іншими видами творчості. Ці проєкти представляють бандуру як інструмент, що може бути використаний у крос-жанрових та мультидисциплінарних проєктах, що є важливим для її подальшого розвитку в міжнародному культурному просторі.

Висновки. Сьогодні бандура вже не сприймається лише як інструмент для акомпанементу пісням. Її репертуар значно розширився і включає інструментальні твори різних епох та стилів, що стало можливим завдяки вдалим професійним перекладам музики, написаної для інших інструментів. Бандура в сучасному її вигляді – це інструмент, що пройшов значний етап еволюції: від народного інструмента, що супроводжував пісні, до академічного інструмента з широкими можливостями для виразності в різних жанрах і стилях. Цей динамічний розвиток підтверджується тенденціями останніх десятиліть, коли бандура стала основою для новаторських композиторських пошуків, з експериментальними техніками гри та новими темброво-динамічними можливостями. Інтерес композиторів до унікального звучання бандури, її креативного потенціалу та мінливого тембру підштовхує як виконавців, так і композиторів до нових творчих відкриттів та пошуку нових творів для інтерпретації.

Ця робота досліджує одну з актуальних проблем сучасної музичної педагогіки, а саме: «Перекладення як творчий чинник у педагогічно-виконавській діяльності бандуриста». Аналіз методичної та музикознавчої літератури дозволив зробити кілька важливих висновків та узагальнень: переклади та транскрипції музичних творів для бандури залишаються актуальними у сучасному інструментальному виконавстві; використання перекладів творів, написаних для інших інструментів, сприяє вивченню творів різних епох і жанрів, а також збагачує педагогічний репертуар; перекладення сприяють відкриттю нових тембрових і колористичних прийомів звуковидобування; виконання транскрипцій відомих творів підвищує популярність бандури та привертає увагу до її виконавського потенціалу.

Творчість у жанрі перекладів для бандури стала важливим фактором, завдяки якому цей національний інструмент здобув статус концертного та академічного і посів належне місце в культурному просторі. Постійний інтерес композиторів і виконавців до бандурних перекладів спричинив створення значної кількості різножанрових творів у цьому напрямі. Перекладення для бандури – це не лише механічна адаптація музики, а художня інтерпретація, що відображає глибоке розуміння твору, його освоєння та особливе бачення виконавця-інтерпретатора. Це творча робота, результатом якої завжди є створення нових мистецьких цінностей.

Питання перекладу музичних творів для бандури залишається відкритим і продовжує надихати нові спроби адаптацій, які збагачують досвід митців та розширюють емоційно-образний діапазон бандурного виконавства.

Список використаної літератури

1. Академічна школа народно-інструментального мистецтва Придніпров'я / [ред.-упоряд.] М. Березуцька. Київ ; Дніпропетровськ, 2007. 56 с.
2. Академічне народно-інструментальне мистецтво України : проблеми збереження та розвитку в сучасній соціокультурній : матеріали Всеукр. наук.-практичної конф., 1 берез., 2008 р. / М-во культури і туризму України, Держ. метод. центр навч. закладів культури і туризму [та ін.]. Кіровоград : Тема-Плюс, 2008. 124 с.
3. Барокові твори в перекладі для бандури О. Герасименко-Олійник та О. Герасименко: *навч.-метод. пос.* / автори-упоряд. О. Герасименко-Олійник, О. Герасименко, Н. Сторожук. Львів : «Левада», 2024. 68 с.
4. Березуцька М. С. Діалектика еволюції бандурного мистецтва. *Культура України. Серія : Мистецтвознавство*. 2017. Вип. 56. С. 33-44.
5. Березуцька М. С. Еволюція системи освіти бандуристів. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2017. № 2. С. 127-131.
6. Бобечко О. Ю. Бандурне мистецтво ХХ століття в контексті процесів фемінізації: автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03 / Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Львів, 2013. 20 с.
7. Брояко Н. Бандурне виконавство у сучасних субкультурах України. *Наук. зап. Тернопіль. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*, 2017. № 1. С. 43-47.
8. Гриньків Р. Д. Шляхи удосконалення конструкції бандури. С. 61–66 [Електроний ресурс] Режим доступу: [www.knmau.com.ua/...06//12_Grynykyv.pdf.]

9. Дмитрук І. І. Жанр перекладу та його різновиди в сучасному бандурному мистецтві: автореф. дис...канд. миств.: спец. «Музичне мистецтво». Львів, 2009, 19 с.
10. Пішеничний Д. Аранжування для народних інструментів. Київ : Муз. Україна, 1980, 255 с.
11. Яницький Т. Музичне мислення в системі перекладення- транскрипції музичних творів для бандури. Музичне мистецтво і культура. *Наук. вісник ОДМА ім. А.В. Нежданової*, 2012. Вип. 16. С. 442-452.

References

1. Akademichna shkola narodno-instrumentalnoho mystetstva Prydniprovia / [red.-uporiad.] M. Berezutska. Kyiv ; Dnipropetrovsk, 2007. 56 s.
2. Akademichne narodno-instrumentalne mystetstvo Ukrainy : problemy zberezhennta ta rozvytku v suchasnyy sotsiokulturny : materialy Vseukr. nauk.-praktychnoi konf., 1 berez., 2008 r. / M-vo kultury i turyzmu Ukrainy, Derzh. metod. tsentr navch. zakladiv kultury i turyzmu [ta in.]. Kirovohrad : Tema-Plus, 2008. 124 s.
3. Barokovi tvory v perekladi dlia bandury O. Herasymenko-Oliinyk ta O. Herasymenko: navch.-metod. pos. / avtory-uporiad. O. Herasymenko-Oliinyk, O. Herasymenko, N. Storozhuk. Lviv : «Levada», 2024. 68 s.
4. Berezutska M. S. Dialektyka evoliutsii bandurnoho mystetstva. *Kultura Ukrainy. Seriya :Mystetstvoznavstvo*. 2017. Vyp. 56. S. 33-44.
5. Berezutska M. S. Evoliutsiia systemy osvity bandurystiv. *Visnyk Nats. akad. kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*. 2017. № 2. S. 127-131.
6. Bobechko O. Yu. Bandurne mystetstvo XX stolittia v konteksti protsesiv feminizatsii: avtoref. dys. ... kand. mystv. : 17.00.03 / Lviv. nats. muz. akad. im. M. V. Lysenka. Lviv, 2013. 20 s.
7. Broiako N. Bandurne vykonavstvo u suchasnykh subkulturakh Ukrainy. *Nauk. zap. Ternopil. nats. ped. un-tu im. Volodymyra Hnatiuka. Seriya : Mystetstvoznavstvo*, 2017. № 1. S. 43-47.
8. Hrynkiv R. D. Shliakhy udoskonalennia konstruksii bandury. S. 61–66 [Elektroni resurs] Rezhym dostupu: [www.knmau.com.ua/...06//12_Grynkyv.pdf.]
9. Dmytruk I. I. Zhanr perekladu ta yoho riznovydy v suchasnomu bandurnomu mystetstvi: avtoref. dys...kand. mystv.: spets. «Muzychne mystetstvo». Lviv, 2009, 19 s.
10. Pshenychnyi D. Aranzhuvannia dlia narodnykh instrumentiv. Kyiv : Muz. Ukraina, 1980, 255 s.
11. Yanytskyi T. Muzychne myslennia v systemi perekladennia- transkryptsii muzychnykh tvoriv dlia bandury. *Muzychne mystetstvo i kultura. Nauk. visnyk ODMA im. A.V. Nezhdanovoi*, 2012. Vyp. 16. S. 442-452.

TRANSLATION OF WORKS FOR BANDURA

Sokolovska Natalia – 2nd year student of the Department of Folk Instruments,
Rivne State Humanitarian University

Horina Larisa – senior teacher of the department of folk instruments,
Rivne State Humanitarian University

The article highlights the theoretical and practical aspects of the translation of musical works for bandura, which is an important part of modern bandura art. The main trends in the translation of works of various genres and styles are considered, focusing on preserving the authenticity of the original and adapting it to the capabilities of the bandura. The specifics of the repertoire policy are revealed, which contributes to the expansion of the concert and pedagogical repertoire for the instrument. The work explores the pedagogical tasks of translating works for art educational institutions, in particular the formation of technical and artistic skills of students. An analysis of the translation of works by Ukrainian composers M. Lysenko, M. Lyudkevych, A. Vakhnianyn, M. Dremluga, I. Karabyts is carried out in order to determine their contribution to the development of bandura performance. The methodological principles of translation are separately considered, in particular the influence of genre, style and technical features of original works on the process of adaptation for bandura. Based on the analysis of literature and practical experience, recommendations are proposed for composers and performers that will contribute to the further development of the bandura as an academic instrument.

Key words: bandura, arrangements of works, Ukrainian music, pedagogical repertoire, instrumental art, adaptation.

Надійшла до редакції 20.11.2024 р.

UDC 378.139.11

EFFECTIVE WAYS AND METHODS OF TEACHING ENGLISH IN PRIMARY GRADES

Ulviya Murad Mehtiyeva – Teacher, Mingachevir State University
<https://orcid.org/0000-0002-1991-342X>

Due to the fact that our education is aimed at entering the global educational space, significant attention is paid to the issues of teaching foreign languages, especially updating the goals, content, principles, means and methods. From this point of view, the urgent task is considered to be the study and application of a new model of teaching and technologies of teaching a foreign language as a socially developing subject. In the conditions when the world is going through a powerful process of globalization and integration, the task of education is not only to prepare talented youth, but also to form them

ЗМІСТ

ВИТКАЛОВ С. В., ВИТКАЛОВ В. Г. «МОЛОДІЖНА» НАУКОВА ТВОРЧИСТЬ КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	3
--	---

Розділ I. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

БЕНЕДИК С. А., ШАТРОВА М. Б. ГРЕЦЬКА АНТИЧНА ІСТОРІОГРАФІЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО СТУДІЮВАННЯ	8
ПАРТОЛЮК М. Т., ШАТРОВА М. Б. УКРАЇНСЬКА РУКОПИСНА КНИГА XIV – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТОЛІТТЯ: ІСТОРІОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
СУЛЬЖИК Ю., ШАТРОВА М. Б. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КНИГОДРУКУВАННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У XVI ст. ТА ЙОГО РОЛЬ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ	18
МАММАДЗАДЕ V. V. БУДИНКИ І МЕМОРІАЛЬНІ МУЗЕЇ ВИДАТНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.	22
SARIYYA H. S. ЗАСОБИ ВИКОРИСТАННЯ ЗРАЗКІВ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	26
GULNARA I. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	30

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ДАВИДЧУК Д. РОЛЬ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ : ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ.....	34
БАСЮК Д. П., ШАТРОВА М. Б. КУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЛИНСЬКОГО РЕГІОНУ ТА ПОШУК НОВИХ ФОРМ ЙОГО ПРЕЗЕНТАЦІЇ	43
БЕНДЮГ К., ВИТКАЛОВ В. Г. РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ІВЕНТ-СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ	48
БЄЛОЩУК А. Ф., ШАТРОВА М. Б. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ КЗ «РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА» ОБЛАСНОЇ РАДИ	53
БОГІЙЧИК С. М., ВИТКАЛОВ С. В. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯВОРІВЩИНИ В СТРУКТУРІ СЬОГОДЕННЯ	58
ДЕРКАЧ І. ДОСВІД ПРОЄКТНОГО КУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА МІСТА ОСТРОГ	66
ШЛАПЧИНСЬКА М. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ СЕРПАНКОВОГО ТКАЦТВА СЕРЕД МОЛОДІ ЯК ФОРМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДАВНІХ ТРАДИЦІЙ РІВНЕНСЬКОГО ПОЛІССЯ	71
ЧУПРИНА О. М. ТРАНСФОРМАЦІЇ В АРХІТЕКТУРІ МІСТА РІВНЕ	78
КРАЙЛЮК Л., ШЛАПЧИНСЬКА М. ОСОБЛИВОСТІ РЕСТАВРАЦІЇ СТАРОВИНИХ СПОРУД У РАДИВИЛІВСЬКОМУ ЕТНОПАРКУ «ЛАДОМИРІЯ»	83

**Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ КРІЗЬ ПРИЗМУ
ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ**

ПАВЛОВСЬКА А. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МИСТЕЦТВІ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	89
ПОЛЬЧЕНКО Х. В. ХОРЕОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ АДАПТАЦІЇ.....	96
БРОНОВИЦЬКИЙ І. Л. ВЗАЄМНИЙ ВПЛИВ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ: ТРАНСФОРМАЦІЇ, ІННОВАЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ	103
ФЕДОРОВ О. СИНТЕЗ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА.....	107
УЖИНСЬКИЙ М. Ю., РОКІЩУК І. І., ТАТАРНИКОВ П. А. СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ЗВУКОВОГО МАТЕРІАЛУ : ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ.....	114
РОДІНЧУК О. В. ВІЙНА І КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА	119
САВАНЧУК О. О. МИСТЕЦЬКІ РЕФЛЕКСІЇ ДРАМИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	125

**Розділ IV. РЕГІОНАЛЬНА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПРАКТИКА В КОНТЕКСТІ
СКЛАДНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

ЧУПРИНА О. М., САВАНЧУК О. О. КОЛІР ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ХУДОЖНИКОМ І ГЛЯДАЧЕМ	131
КРАЙЛЮК Л., САВАНЧУК О. МИКОЛА БЕНДЮК : ХУДОЖНИК-РЕСТАВРАТОР ТА ЙОГО ВНЕСОК У РЕСТАВРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ РІВНЕНЩИНИ.....	135
СОКОЛОВСЬКА Н., ГОРІНА Л. ПЕРЕКЛАДЕННЯ ТВОРЧІВ ДЛЯ БАНДУРИ : РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР.....	139
МЕНТІУЄВА У. ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	146
HUSEYNOVA E. СОЦІАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК НАБУТТЯ УЧНЯМИ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ.....	149

CONTENTS

VYTKALOV S., VYTKALOV V. «YOUTH» SCIENTIFIC CREATIVITY THROUGH THE PRISM OF INTERCULTURAL COMMUNICATION	3
<i>Part I. HISTORICAL RETROSPECTIVE OF THE CULTURAL AND ARTISTIC PROCESS</i>	
BENEDICT S., SHATROVA M. ANCIENT GREEK HISTORIOGRAPHY	8
PARTOLIUK M., SHATROVA M. UKRAINIAN MANUSCRIPT BOOKS OF THE XIV – FIRST HALF OF THE XVII CENTURY: HISTORIOGRAPHY OF THE RESEARCH	11
SULZHYK Y., SHATROVA M. PREREQUISITES FOR THE EMERGENCE OF BOOK PRINTING IN UKRAINIAN LAND IN THE 16TH CENTURY AND ITS ROLE IN THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF CULTURE AND EDUCATION	18
MAMMAZADE V. V. AND MEMORIAL MUSEUMS OF OUTSTANDING REPRESENTATIVES OF MUSICAL ART	22
SARIYYA H. S. WAYS TO USE SAMPLES OF NATIONAL AND WORLD ART IN THE LEARNING PROCESS OF ELEMENTARY GRADES	26
GULNARA I. INVESTIGATING THE IMPACT OF FORMATIVE ASSESSMENT ON STUDENT LEARNING IN HIGHER EDUCATION.	30
<i>Part II. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF CULTURAL CREATIVITY</i>	
DAVYDUCHUK D. THE ROLE AND FUNCTIONAL SIGNIFICANCE OF SOCIO-CULTURAL INSTITUTIONS DURING WAR: CHALLENGES AND PROSPECTS IN MODERN SOCIO-CULTURAL DISCOURSE	34
BASYUK D., SHATROVA M. CULTURAL POTENTIAL OF THE VOLYN REGION AND THE SEARCH FOR NEW FORMS OF ITS PRESENTATION	43
BENDYUG K., VITKALOV V. DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN EVENT SPHERE IN THE CONDITIONS OF WAR	48
BELOSHCHUK A. F., SHATROVA M. SOCIO-CULTURAL PRACTICES OF THE «RIVNE REGIONAL UNIVERSAL SCIENTIFIC LIBRARY» OF THE REGIONAL COUNCIL.	53
BOHIYCHYK S., VITKALOV S. CHARACTERIZATION OF THE SOCIO-CULTURAL POTENTIAL OF YAVORIV DISTRICT	58
DERKACH I.A. EXPERIENCE OF PROJECT CULTURAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF THE STATE HISTORICAL AND CULTURAL RESERVE OF OSTROG.....	66
SHLAPCHYNSKA M. POPULARIZATION OF SILK WEAVING AMONG YOUTH AS A FORM OF PRESERVATION OF ANCIENT TRADITIONS OF RIVNE POLISSYA	71
CHUPRINA O. TRANSFORMATIONS IN THE ARCHITECTURE OF THE CITY OF RIVNE	78
KRAYLYUK L., SHLAPCHYNSKA M. FEATURES OF RESTORATION OF ANCIENT BUILDINGS IN THE RADIVYLIV ETHNOPARK «LADOMYRIYA»	83
<i>Part III. PEDAGOGICAL PROBLEMS OF MODERN HIGH SCHOOL</i>	
PAVLOVSKA A. IMPLEMENTATION OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN ART OF THE XXI	

CENTURY	89
POLCHENKO X. CHOREOGRAPHIC ACTIVITY AS A WAY OF INFORMATIONAL AND COMMUNICATIVE ADAPTATION	96
BRONOVYTSKYI I. THE MUTUAL INFLUENCE OF CHOREOGRAPHIC ART AND THE INFORMATION-CULTURAL SPHERE: TRANSFORMATIONS, INNOVATIONS AND PERSPECTIVES	103
FEDOROV O. SYNTHESIS OF CHOREOGRAPHIC AND AUDIOVISUAL ARTS	107
UZHYNSKYI M., ROKISHCHUK I., TATARNIKOV P. QUALITY STANDARDS FOR AUDIO MATERIAL: TOOLS AND METHODS	114
RODINCHUK O. WAR AND CULTURAL HERITAGE	119
SAVANCHUK O.O. ARTISTIC REFLECTIONS ON THE DRAMA OF WAR IN UKRAINE.....	125

Розділ IV. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

CHUPRINA O., SAVANCHUK O. COLOR AS A MEANS OF CREATING AN EMOTIONAL CONNECTION BETWEEN THE ARTIST AND THE SPECTATOR.....	131
KRAYLYUK L., SAVANCHUK O. MYKOLA BENDIUK – ARTIST-RESTORER AND HIS CONTRIBUTION TO THE RESTORATION ACTIVITIES OF THE RIVNE REGION	135
SOKOLOVSKA N., HORINA L. TRANSLATION OF WORKS FOR BANDURA	139
MEHTIYEVA U. EFFECTIVE WAYS AND METHODS OF TEACHING ENGLISH IN PRIMARY GRADES	146
HUSEYNOVA E. ACTIVE POSITION AS AN IMPORTANT FACTOR IN PUPILS ACQUIRING AN ACTIVE CIVIC STANCE	149

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ ІВЕНТ-ІНДУСТРІЙ,
КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 23

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *Виткалов С.В., Федорук Л.М.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 05.12.2024. Замовлення № 510/5.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк.18.17. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С. Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Тел. 0 (362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альм. наук. т-ва «Афіна» кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства РДГУ. Вип. 23 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2024. 157 с.

Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

ISBN 978-966-8424-77-9

ББК 71.0
УДК 08:168.522

Видавничі роботи: ФОП Брегін А.Р.
свідотство про державну реєстрацію ААБ № 750918 від 20.11.2012 р.
33009, м. Рівне, вул. Біла, 53, Г 2.
Адреса редакції: 33000, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет,
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства